

Guidelines

Confirmation of compliance with guidelines

Member/EEA State: **Bulgaria**

Competent authority: **Financial Supervision Commission**

Title of guidelines: **Guidelines on certain aspects of the MiFID suitability requirements**

Name: **Stoyan Mavrodiev**

Position: **Chairman**

Telephone number: **+359 2 9404 500**

Email address: **mavrodiev_s@fsc.bg**

I am authorised to confirm compliance with the guidelines on behalf of my competent authority:

Yes

The competent authority complies or intends to comply with the guidelines:

Yes **No** **The guidelines do not apply**

My competent authority does not, and does not intend to, comply with the guidelines for the following reasons¹:

The guidelines do not apply to my competent authority for the following reasons:

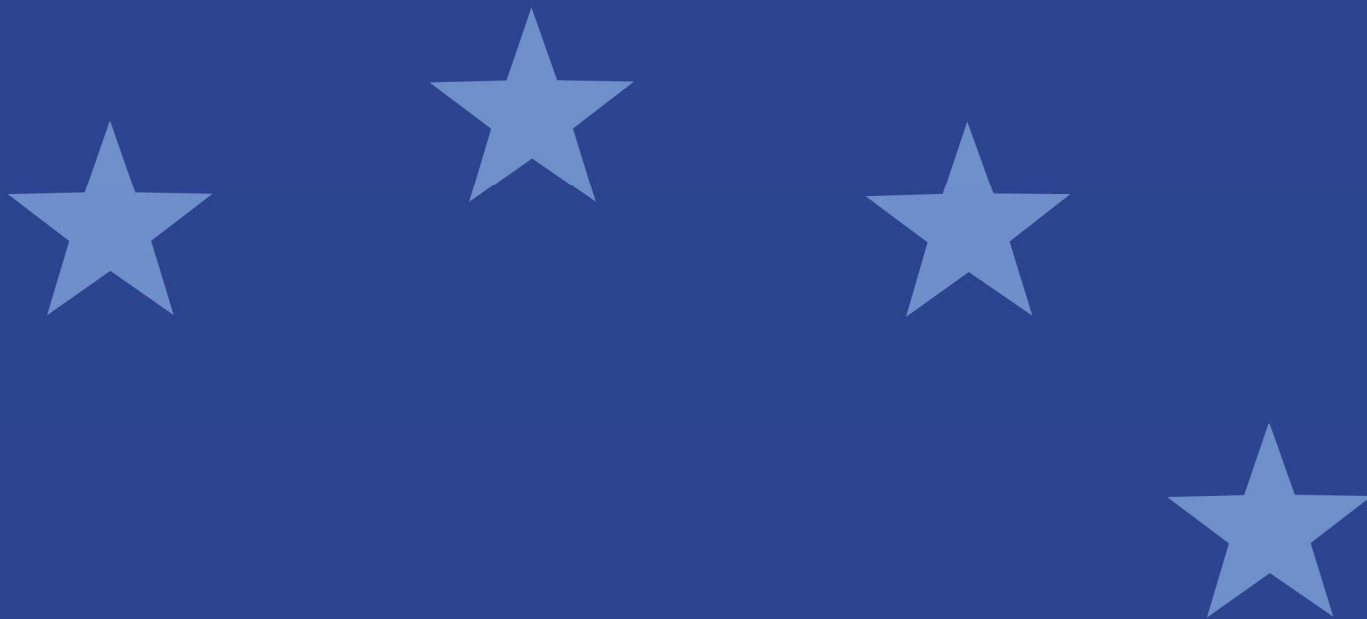
¹In cases of partial compliance, please include the extent of compliance and of non-compliance. The fact that the competent authority does not intend to comply will be published. ESMA's Chair will decide whether to publish the reasons in accordance with the process established in ESMA's Board of Supervisors decision on the development of technical standards, guidelines and recommendations (ESMA/2011/BS/4a).

European Securities and
Markets Authority

Насоки

Насоки относно определени аспекти на изискванията на MiFID за годност

Съдържание

I.	Обхват	3
II.	Определения	3
III.	Цел	4
IV.	Задължения за спазване на изискванията и докладване	4
V.	Насоки относно определени аспекти на изискванията на MiFID за годност	5
V.I	Информация за клиентите относно оценката на годността	5
V.II	Необходима организация за разбиране на клиентите и инвестициите	6
V.III	Квалификации на персонала на инвестиционния посредник	7
V.IV	Каква информация следва да се събира от клиентите (пропорционалност)	8
V.V	Надеждност на информацията за клиента	11
V.VI	Актуализиране на информацията за клиента	12
V.VII	Информация за клиенти, които са юридически лица или групи	13
V.VIII	Необходима организация за гарантиране на годността на инвестицията	14
V.IX	Поддържане на архив	15

I. Обхват

Кой?

1. Настоящите насоки се отнасят за инвестиционните посредници (както са определени в член 4, параграф 1, точка 1 от MiFID), включително за кредитните институции, които предоставят инвестиционни услуги, управляващите предприятия за колективно инвестиране в прехвърлими ценни книжа (ПКИПЦК)¹ и компетентните органи.

Какво?

2. Настоящите насоки са свързани с предоставянето на следните инвестиционни услуги, изброени в приложение I, раздел А към директивата относно пазарите на финансови инструменти (MiFID):
 - а) инвестиционни консултации;
 - б) управление на портфейл.
3. Въпреки че настоящите насоки по принцип са насочени към ситуации, при които услугите се предлагат на непрофесионални клиенти, те следва да се считат за приложими и когато се предоставят услуги на професионални клиенти, доколкото доколкото имат отношение към тях (в член 19, параграф (4) от MiFID не се прави разлика между непрофесионални и професионални клиенти).

Кога?

4. Настоящите насоки влизат в сила 60 календарни дни след датата на изпълнение на изискването за докладване, посочена в параграф 11.

II. Определения

5. Освен ако е посочено друго термините, използвани в директивата относно пазарите на финансови инструменти и директивата за прилагане на MiFID, имат същото значение в настоящите насоки. В допълнение се прилагат следните определения:

Директива относно пазарите на финансови инструменти (MiFID)

Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. относно пазарите на финансови инструменти, за изменение на Директиви 85/611/ЕИО и 93/6/ЕИО на Съвета и Директива 2000/12/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 93/22/ЕИО на Съвета, с последващите изменения.

Директива за

Директива 2006/73/ЕО на Комисията от 10 август 2006 г. за прилагане на Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и

¹ Настоящите насоки се отнасят за управляващите ПКИПЦК дружества единствено когато те предоставят инвестиционни услуги за управление на индивидуален портфейл или за инвестиционни консултации (по смисъла на член 6, параграф 3, букви а) и б) от директивата за ПКИПЦК).

прилагане на MiFID

на Съвета по отношение на организационните изисквания и условията за извършване на дейност от инвестиционните посредници и за даването на определения за целите на посочената директива.

6. Насоките не представляват абсолютни задължения. По тази причината често се използва думата „следва“. Когато се описва изискване на MiFID обаче се използват думите „трябва“ или „се изисква“.

III. Цел

7. Целта на настоящите насоки е да се поясни прилагането на определени аспекти от изискванията на MiFID за годност с цел да се гарантира общо, еднакво и последователно прилагане на член 19, параграф 4 от MiFID и на членове 35 и 37 от директивата за прилагане на MiFID.
8. Очакванията на Европейския орган за ценни книжа и пазари (ЕОЦКП) са, че настоящите насоки ще насърчат сближаването при тълкуването на изискванията на MiFID за годност и надзорните подходи към тях чрез подчертаване на редица важни въпроси и че така ще се повиши стойността на съществуващите стандарти. Чрез гаранцията, че тези посредници спазват регулаторните стандарти, ЕОЦКП очаква съответно укрепване на защитата на инвеститорите.

IV. Задължения за спазване на изискванията и докладване

Състояние на насоките

9. Настоящият документ съдържа насоки, издадени съгласно член 16 от регламента за ЕОЦКП.² В съответствие с член 16, параграф 3 от регламента за ЕОЦКП, компетентните органи и участниците на финансовите пазари полагат всички усилия за спазване на тези насоки.
10. Компетентните органи, за които се отнасят насоките, следва да ги спазват, като ги включат в своите надзорни практики, включително когато определени насоки са насочени предимно към участниците на финансовите пазари.

Изисквания за докладване

11. Компетентните органи, за които се отнасят настоящите насоки, трябва да уведомят ЕОЦКП дали спазват или възнамеряват да спазват насоките, като посочат причините за евентуално неспазване. Компетентните органи трябва да уведомят ЕОЦКП в срок от два месеца от публикуването на превода от страна на ЕОЦКП на адрес „suitability.387@esma.europa.eu“. При отсъствие на отговор в този срок ще се счита, че компетентните органи не спазват насоките. На интернет страницата на ЕОЦКП е публикуван образец на уведомление.

² Регламент (ЕС) № 1095/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. за създаване на Европейски надзорен орган (Европейски орган за ценни книжа и пазари), за изменение на Решение № 716/2009/ЕО и за отмяна на Решение 2009/77/ЕО на Комисията.

12. От участниците на финансовите пазари не се изисква да докладват дали спазват тези насоки.

V. Насоки относно определени аспекти на изискванията на MiFID за годност

V.I Информация за клиентите относно оценката на годността

Приложимо законодателство: член 19, параграфи 1 и 3 от MiFID.

Обща насока 1

13. Инвестиционните посредници следва да информират клиентите по ясен и простичък начин, че целта на оценката на годността е посредникът да може да действа в най-добрия интерес на клиента. Инвестиционните посредници не трябва да създават неяснота или объркване по отношение на своите собствени отговорности на който и да е етап от процеса.

Подкрепящи насоки

14. Информацията относно инвестиционните консултации и услугите по управление на портфейл следва да включват информация за оценката на годността. „Оценка на годността“ следва да се разбира като целия процес на събиране на информацията относно даден клиент и последващата оценка дали даден финансов инструмент е подходящ за този клиент.
15. С цел яснота, на посредниците се напомня, че оценката на годността не е ограничена до препоръки за купуване на определен финансов инструмент. Всяка препоръка трябва да бъде подходяща, независимо дали е например препоръка за купуване, държане или продажба.³ Информацията относно оценката на годността следва да помогне на клиентите да разберат целта на изискванията и да ги насърчи да предоставят точна и достатъчна информация относно своите знания, опит, финансов статус и инвестиционни цели. Инвестиционните посредници следва да подчертаят пред клиента, че е важно да съберат изчерпателна и точна информация, така че да могат да препоръчат подходящи продукти или услуги на клиента. Посредниците следва да решат как ще информират своите клиенти относно оценката на годността и тази информация може да се представя в стандартизиран формат. Използваният формат следва обаче да осигурява възможност за контрол *a posteriori*, с цел да се провери дали информацията е предоставена.
16. Инвестиционните посредници следва да предприемат мерки, за да гарантират, че клиентът разбира понятието инвестиционен риск, както и връзката между риск и възвращаемост на инвестициите. За да могат клиентите да разберат инвестиционния риск, посредниците следва да използват показателни, разбираеми примери за нивата на загуби, които могат да възникнат в зависимост от нивото на поетия риск, както и да оценят реакцията на клиента на такива сценарии. Клиентът следва да е наясно, че целта на тези примери и неговата реакция на тези примери е да се разбере по-добре неговото отношение към риска (неговият рисков профил) и следователно вида на подходящите финансови инструменти (и рисковете, свързани с тях).

³ Вж. раздел IV от публикацията на CESR „Разбиране на определението на консултацията съгласно MiFID“ (*Understanding the definition of advice under MiFID*), въпроси и отговори, 19 април 2010 г., CESR/10-293.

17. Оценката на годността следва да се извърши от инвестиционния посредник. Посредниците следва да избягват да декларират или да създават впечатление, че клиентът е този, който решава кои инвестиции са подходящи, или че клиентът установява кои финансови инструменти са подходящи за неговия собствен рисков профил. Например посредниците следва да избягват да посочват пред клиента, че определен финансов инструмент е бил избран като подходящ от клиента или да изискват от клиента да потвърди, че даден инструмент или услуга са подходящи.

V.II **Необходима организация за разбиране на клиентите и инвестициите**

Приложимо законодателство: член 13, параграф 2 и член 19, параграф 4 от MiFID, както и член 35, параграф 1 и член 37 от директивата за прилагане на MiFID.

Обща насока 2

18. Инвестиционните посредници трябва да разполагат с адекватни политики и процедури, които да им дават възможност да разберат най-важните факти за своите клиенти и характеристиките на финансовите инструменти, достъпни за тези клиенти.⁴

Подкрепящи насоки

19. От инвестиционните посредници се изисква да въведат, прилагат и поддържат всички необходими политики и процедури (включително подходящи инструменти), за да могат да разбират тези най-важни факти и характеристики.⁵
20. Посредниците трябва да прилагат политиките и процедурите, които им дават възможност да събират и оценяват цялата необходима информация за извършването на оценката на годността за всеки клиент. Посредниците биха могли да използват например въпросници, които се попълват от техните клиенти или по време на обсъждания с тях.
21. Необходимата информация за извършване на оценка на годността включва различни елементи, които могат да окажат въздействие например върху финансовия статус или инвестиционните цели на клиента.
22. Примери за такива елементи са:
 - а) семейното положение на клиента (по-специално правният капацитет на клиента да инвестира активи, които могат да принадлежат и на неговия партньор);
 - б) положението в семейството (новости в положението в семейството на даден клиент могат да окажат въздействие върху неговия финансов статус, например ново дете или дете на възраст да учи в университет);
 - в) заетост на клиента (съкращаването от работа или да приближаването на пенсионна възраст може да окаже въздействие върху финансовия статус или инвестиционните цели на клиента);

⁴ За оценката на годността следва да се съхраняват и адекватни записи, както е описано в насока 9.

⁵ Член 13, параграф 2 от MiFID.

г) необходимостта от ликвидност при определени приложими инвестиции.

23. По-специално възрастта на клиента обикновено е важна информацията, която посредниците трябва да знаят, за да могат да оценят доколко подходяща е дадена инвестиция. Когато определят каква информация е необходима, посредниците не трябва да забравят въздействието, което всяка промяна на тази информация би могла да окаже върху оценката на годността.
24. Инвестиционните посредници следва да познават и продуктите, които предлагат. Това означава, че посредниците следва да прилагат политики и процедури, които да гарантират, че те единствено препоръчват инвестиции или правят инвестиции от името на своите клиенти, ако посредникът разбира характеристиките на използвания продукт или финансов инструмент.

V. III **Квалификации на персонала на инвестиционния посредник**

Приложимо законодателство: член 5, параграф 1, буква г) от директивата за прилагане на MiFID.

Обща насока 3

25. От инвестиционните посредници се изисква да гарантират, че персоналят, работещ по съществени аспекти от процеса на оценяване на годността, има адекватно ниво на знания и експертен опит.⁶

Подкрепящи насоки

26. Персоналят трябва да разбира ролята, която играе в процеса на оценяване на годността, и да притежава необходимите умения, знания и експертен опит, включително достатъчни знания за съответните регулаторни изисквания и процедури, за да изпълнява своите отговорности.
27. Персоналят трябва да разполага с необходимите умения, за да може да направи оценка на нуждите и обстоятелствата на клиента. От него се изисква също да разполага с достатъчен експертен опит в областта на финансовите пазари, за да разбира финансовите инструменти, които следва да бъдат препоръчани (или закупени от името на клиента), и за да определи дали характеристиките на инструмента съответстват на нуждите и обстоятелствата на клиента.
28. ЕОЦКП отбелязва, че в някои държави членки се изисква сертифициране на персонала, който предоставя инвестиционни консултации и/или управление на портфейл или еквивалентни системи, за да се гарантира подходящо ниво на знанията и експертния опит на персонала, участващ в съществените аспекти от процеса на оценяване на годността.

⁶ В член 5, параграф 1, буква г) от директивата за прилагане на MiFID се изисква всички инвестиционни посредници да наемат персонал, притежаващ необходимите умения, знания и опит за изпълнение на отговорностите, които са им възложени.

V.IV Каква информация следва да се събира от клиентите (пропорционалност)

Приложимо законодателство: член 19, параграф 4 от MiFID, както и членове 35 и 37 от директивата за прилагане на MiFID.

Обща насока 4

29. Инвестиционните посредници следва да определят информацията, която следва да бъде събрана от клиентите, в контекста на всички характеристики на услугите за инвестиционни консултации или управление на портфейл, които ще бъдат предоставени на тези клиенти.

Подкрепящи насоки

30. Преди да предоставят услуги за инвестиционни консултации или управление на портфейл, инвестиционните посредници винаги ще трябва да съберат „необходимата информация“ относно знанията и експертния опит, финансовия статус и инвестиционните цели на клиента.
31. Обемът на събраната информация може да бъде различен. Когато определят каква информация е „необходима“ и приложима по отношение на знанията и експертната, финансовия статус и инвестиционните цели на даден клиент, инвестиционните посредници следва да вземат предвид следното:
- а) вида на финансовия инструмент или сделка, която посредникът може да препоръча или да сключи (включително сложността и нивото на риска);
 - б) естеството и размера на услугата, която посредникът може да предостави;
 - в) естеството, нуждите и обстоятелствата на клиента.
32. Тъй като обемът на информацията, която следва да бъде събрана, може да бъде различен, стандартът за гарантиране, че съответната препоръка или инвестиция, направена от името на клиента, е подходяща за клиента, винаги ще остава непроменен. Принципът на пропорционалност в MiFID позволява на посредниците да събират информация на равнище, което е пропорционално на продуктите и услугите, които предлагат или за които клиентът изисква специфични услуги за предоставяне на инвестиционни консултации или управление на портфейл. Той не позволява на посредниците да намалят нивото на защита по отношение на клиентите.
33. Например, когато се предоставя достъп до сложни⁷ или рискови⁸ финансови инструменти, инвестиционните посредници следва внимателно да преценят дали трябва да съберат по-задълбочена информация относно клиента, отколкото биха събрали, когато се предвиждат по-малко сложни или рискови инструменти. По този начин посредниците могат да оценят

⁷ Както е определено в MiFID.

⁸ Всеки инвестиционен посредник трябва да определи *a priori* нивото на риска на финансовите инструменти, които предлага на инвеститорите, като по възможност взема предвид евентуални насоки, издадени от компетентните органи, под чийто надзор се намира посредникът.

способността на клиента да разбере и да се справи с финансовата страна на рисковете, свързани с такива инструменти.⁹

34. При неликвидните финансови инструменти¹⁰ „необходимата информация“, която следва да бъде събрана, очевидно ще включва информацията относно продължителността на периода, през който клиентът е подготвен да държи инвестицията. Тъй като винаги ще трябва да се събира информацията за финансовия статус на клиента, обемът на информацията, която следва да бъде събрана, може да зависи от вида на финансовите инструменти, които ще бъдат препоръчани или използвани. Например при неликвидни или рискови финансови инструменти „необходимата информация“, която следва да бъде събрана, може да включва всеки от следните елементи, ако са необходими, за да се гарантира, че финансовият статус на клиента му позволява да инвестира или от негово име да се прави инвестиция в такива инструменти:

- а) размер на редовния и на общия доход на клиента, дали доходът има постоянен или временен характер и източника на този доход (например доход от трудово-правни отношения, доход от пенсия, доход от инвестиции, доход от наем и др.);
- б) активи на клиента, включително ликвидни активи, инвестиции и недвижимо имущество, което включва финансови инвестиции, лично и инвестиционно имущество, пенсионни фондове и парични депозити и др., които клиентът притежава. Посредникът следва по целесъобразност да събира информацията и относно условията, сроковете, достъпа, заемите, гаранциите и други съществуващи ограничения, ако са приложими, свързани с горните активи;
- в) редовни финансови задължения на клиента, което включва финансови задължения, които клиентът е поел или планира да поеме (дебити на клиента, общ размер за задълженията, други периодични задължения и др.).

35. При определяне на информацията, която следва да бъде събрана, инвестиционните посредници следва да вземат предвид и естеството на услугата, която ще бъде предоставена. Това на практика означава, че:

- а) когато ще се предлагат услуги за инвестиционни консултации, посредниците следва да съберат достатъчна информация, за да могат да оценят способността на клиента да разбира рисковете и естеството на всеки финансов инструмент, който посредникът има намерение да му препоръча;
- б) тъй като при услугите за управление на портфейл инвестиционните решения се вземат от посредника от името на клиента, равнището на знания и опит, нужни на клиента по отношение на всички финансови инструменти, които потенциално

⁹ Във всеки случай, за да се гарантира, че клиентите разбират инвестиционния риск и потенциалните загуби, които могат да претърпят, посредникът следва, доколкото е възможно, да представи тези рискове по ясен и разбираем начин, евентуално като използва примери за размера на загубите в случай на неуспешна инвестиция. Способността на клиента да приема загубите може да бъде подпомогната чрез измерване на неговите възможности да покрие евентуални загуби. Вж. също параграф 16.

¹⁰ Всеки инвестиционен посредник трябва да определи *a priori* кой от финансовите инструменти, които предлага на инвеститорите, се счита за неликвиден, като по целесъобразност взема предвид евентуални насоки, издадени от компетентните органи, под чийто надзор се намира посредникът.

могат да бъдат включени в портфейла, може да бъде по-ниско от равнището, нужно на клиента, когато получава услуги за инвестиционни консултации. Независимо от това дори и в тази ситуация клиентът следва да разбира поне общите рискове на портфейла и да разбира като цяло рисковете, свързани с всички видове финансови инструменти, които могат да бъдат включени в портфейла. Посредниците следва да получат много ясна представа и знания за инвестиционния профил на клиента.

36. По същия начин размерът на услугата, поискана от клиента, може също да окаже влияние във връзка с подробностите за клиента, които се събират. Например посредниците следва да събират повече информация за клиенти, които търсят инвестиционни консултации, като обхващат цялостния им финансов портфейл, отколкото за клиенти, които търсят конкретна консултация как да инвестират определена сума пари, която представлява относително малка част от цялостния им портфейл.
37. Инвестиционният посредник също така следва да вземе предвид характеристиките на клиента, когато определя информацията, която следва да бъде събрана. Например, обикновено е необходимо да се събере по-задълбочена информация за по-възрастни и потенциално уязвими клиенти, които търсят услуги за предоставяне на инвестиционни консултации за първи път. Освен това, когато посредникът предоставя услуги за инвестиционни консултации или управление на портфейл на професионален клиент (който правилно е класифициран като такъв), той обикновено има право да допусне, че клиентът разполага с необходимото равнище на опит и знания, и следователно не се налага да събира информация за тези параметри.
38. По същия начин, когато инвестиционната услуга е свързана с предоставяне на инвестиционна консултация или управление на портфейл на „професионален клиент *per se*“¹¹, посредникът има право да допусне, че клиентът е в състояние да поеме финансово съответните инвестиционни рискове в зависимост от инвестиционните си цели и че поради това като цяло посредникът не е длъжен да получи информация за финансовия статус на клиента. Такава информация обаче следва да бъде получена, когато инвестиционните цели на клиента го изискват. Например, когато клиентът желае да хеджира риск, посредникът ще трябва да разполага с подробна информация за този риск, за да може да предложи ефикасен хеджиращ инструмент.
39. Информацията, която следва да бъде събрана, ще зависи и от нуждите и обстоятелствата на клиента. Например посредникът вероятно ще се нуждае от по-подробна информация за финансовия статут на клиента, когато инвестиционните цели на клиента са повече на брой и/или са дългосрочни, отколкото когато клиентът търси краткосрочна сигурна инвестиция.
40. Ако инвестиционният посредник не получи достатъчно информация¹², за да предостави услуга за инвестиционна консултация или управление на портфейл, която е подходяща за клиента, той не трябва да предоставя такава услуга на този клиент.¹³

¹¹ Както е посочено в приложение II, раздел I към MiFID („Категории клиенти, които се считат за професионални клиенти“).

¹² Под „достатъчна информация“ следва да се разбира информацията, която посредниците трябва да съберат, за да отговорят на изискванията за годност съгласно MiFID.

¹³ Вж. член 35, параграф 5 от директивата за прилагане на MiFID.

V.V Надеждност на информацията за клиента

Приложимо законодателство: член 19, параграф 4 от MiFID и членове 35 и 37 от Директивата за прилагане на MiFID.

Обща насока 5

41. Инвестиционните посредници следва да предприемат разумни стъпки, за да гарантират, че събраната относно клиентите информация е надеждна. По-специално посредниците следва:
- а) да не разчитат неоснователно на самооценката на клиентите по отношение на техните знания, опит и финансов статус;
 - б) да гарантират, че всички инструменти, използвани в процеса на оценяване на годността, са разработени конкретно за тази цел (например въпросите не са изготвени така, че да водят клиента към определен вид инвестиция); и
 - в) да предприемат стъпки, за да гарантират съгласуваността на информацията относно клиента.

Подкрепящи насоки

42. От клиентите се очаква да предоставят вярна, актуална и пълна информация, която е необходима за оценката на годността. Въпреки това инвестиционните посредници трябва да предприемат разумни стъпки, за да проверят достоверността на информацията, събрана за клиентите. Посредниците са длъжни да гарантират, че разполагат с достатъчно информация, за да извършат оценка на годността. Например посредниците следва да преценят дали съществуват явни неточности в информацията, предоставена от техните клиенти. Те ще трябва да гарантират, че въпросите, насочени към техните клиенти, най-вероятно се разбират правилно и че всеки друг метод, използван за събиране на информация, е разработен така, че да се получи информацията, необходима за оценката на годността.
43. Самооценката следва да компенсира от обективни критерии. Например:
- а) вместо да пита клиента дали счита, че има достатъчен опит, за да инвестира в определени инструменти, посредникът следва да попита клиента с кои видове инструменти е запознат;
 - б) вместо да пита дали клиентите считат, че разполагат с достатъчни средства за инвестиране, посредникът следва да поиска фактическа информация за финансовия статус на клиента;
 - в) вместо да пита дали клиентът не се притеснява от поемането на риск, посредникът би могъл да попита какъв размер на загубите е готов да приеме клиентът през определен период от време по отношение на отделната инвестиция или на цялостния портфейл.
44. Когато инвестиционните посредници разчитат на инструменти, които ще се използват от клиентите като част от процеса за оценяване на годността (като например онлайн въпросници или софтуер за профилиране на риска), те следва да гарантират, че разполагат с

подходящи системи и средства за контрол, за да гарантират, че инструментите са подходящи за целта и водят до задоволителни резултати. Например в софтуера за профилиране на риска могат да бъдат включени средства за контрол на съгласуваността на отговорите, дадени от клиентите, за да се открийт противоречията в рамките на събраната информация.

45. Освен това посредниците следва да предприемат разумни стъпки за смекчаване на потенциалните рискове, свързани с използването на такива инструменти. Потенциални рискове могат да възникнат например когато клиентите (по своя собствена инициатива или насърчени от обслужващия персонал) променят отговорите си, за да получат достъп до финансови инструменти, които могат да бъдат неподходящи за тях.
46. С цел да се гарантира съгласуваността на информацията на клиента инвестиционните посредници следва да разглеждат събраната информация в нейната цялост. Посредниците следва да следят за противоречия между отделните елементи на събраната информация и да се свържат с клиента, за да отстранят всички съществени несъответствия или неточности. Примери за подобни противоречия са клиенти с ограничени знания или опит и агресивно отношение към риска или с „предпазлив“ рисков профил и амбициозни инвестиционни цели.

V.VI Актуализиране на информацията за клиента

Приложимо законодателство: член 37, параграф 3 от директивата за прилагане на MiFID.

Обща насока 6

47. Когато инвестиционен посредник е установил текущи отношения с даден клиент, той следва да използва подходящи процедури, за да поддържа адекватна и актуална информация за клиента.

Подкрепящи насоки

48. Когато предоставят постоянна услуга за инвестиционни консултации или постоянна услуга за управление на портфейл, инвестиционните посредници трябва да поддържат адекватна и актуална информация за клиента, за да могат да извършат изискваната оценка на годността. Ето защо посредниците трябва да приемат процедури, с които се определя:

- а) каква част от събраната информация следва да се актуализира и колко често;
- б) как следва да се извършва актуализацията и какви действия следва да се предприемат от посредника, когато бъде получена допълнителна или актуална информация или когато клиентът не предостави исканата информация.

49. Честотата може да зависи например от рисковите профили на клиента: въз основа на информацията, събрана за клиента съгласно изискванията за годност, посредникът често ще определи рисковия инвестиционен профил на клиента, т.е. какъв вид инвестиционни услуги или финансови инструменти могат да бъдат подходящи като цяло за него като се вземат предвид неговите знания и опит, неговият финансов статус и инвестиционни цели. Профилите с по-висок риск вероятно ще изискват по-честа актуализация отколкото профилите с по-нисък риск. Определени събития също биха могли да предизвикат

актуализиране на данните; това може да е така например при клиенти, които достигат пенсионна възраст.

50. Актуализация може да се извърши например по време на периодични срещи с клиентите или чрез изпращане на въпросници на клиентите. Освен това подходящите действия могат да включват промяна на профила на клиента въз основа на събраната актуална информация.

V.VII Информация за клиенти, които са юридически лица или групи

Приложимо законодателство: член 4, параграф 1, точка 10 и член 19, параграф 4 от MiFID.

Обща насока 7

51. Когато клиентът е юридическо лице или група от две или повече физически лица или когато едно или повече физически лица се представляват от друго физическо лице, инвестиционният посредник следва да разчита на първо място на приложимата правна рамка, за да определи кой следва да бъде подложен на оценка на годността.
52. Ако правната рамка не дава достатъчно указания в това отношение, и по-специално когато не е посочен само един представител (както може да бъде случаят при семейна двойка), инвестиционният посредник следва да се договори със съответните лица (представителите на юридическото лице, на лицата, принадлежащи към групата, или на представляваните физически лица) въз основа на предварително определена политика кой следва да бъде подложен на оценка на годността и как тази оценка ще бъде извършена на практика, включително от кого следва да бъде събрана информацията относно знанията и опита, финансовия статус и инвестиционните цели. Инвестиционният посредник следва да изготви споразумението в писмена форма.

Подкрепяща насока

53. В приложение II към MiFID се посочва, че при оценката на „експертизата, опита и знанията на клиента“, изисквана за малки по размер субекти, които желаят да бъдат третирани като професионални клиенти, предмет на оценката следва да бъде „лицето, което има разрешение да извършва сделките от името на субекта“. По аналогичен начин този подход следва да се прилага за целите на оценката на годността в случаи, при които дадено физическо лице се представлява от друго физическо лице и при които малък по размер субект следва да бъде подложен на оценка на годността. В тези ситуации финансовият статус и инвестиционните цели следва да бъдат статусът и целите на действителния клиент (представляваното физическо лице или малкият по размер субект), докато опитът и знанията следва да бъдат опитът и знанието на физическото лице или на лицето, упълномощено да извърши сделката от името на субекта.
54. Посредниците следва да въведат политика, с която се определя кой следва да бъде предмет на оценка на годността, когато се работи с юридическо лице или група от две или повече физически лица, или когато едно и повече физически лица се представляват от друго физическо лице. В политиката на посредника следва да се предвижда, че се взема предвид най-добрият интерес на всички засегнати лица и тяхната нужда от защита.

55. Когато няма споразумение и когато лицата, принадлежащи към групата, имат различен финансов статус, посредникът следва да вземе предвид най-релевантното лице в това отношение (т.е. лицето с най-влошения финансов статус). Същото следва да бъде направено, когато се разглеждат техните инвестиционни цели (т.е. лицето с най-консервативните инвестиционни цели) или техния опит и знания (т.е. упълномощеното да извършва сделките лице, което има най-малко опит и знания).
56. В ситуации, при които две или повече лица имат разрешение да извършват сделките съвместно от името на групата (например при съвместните сметки), профилът на клиента, определен от посредника, следва да отразява способността на различните релевантни лица да вземат инвестиционни решения, както и потенциалното въздействие на такива решения върху техния индивидуален финансов статус и инвестиционни цели.

V.VIII **Необходима организация за гарантиране на годността на инвестицията**

Приложимо законодателство: член 13, параграф 2 от MiFID и член 5 от директивата за прилагане на MiFID.

Обща насока 8

57. С оглед да изберат подходящи инструменти за клиентите инвестиционните посредници следва да въведат политики и процедури, които да гарантират, че те систематично вземат предвид:
 - а) цялата налична информация за клиента, която вероятно има отношение към оценката дали инвестицията е подходяща, включително текущия инвестиционен портфейл на клиента (и разпределението на активите в този портфейл);
 - б) всички съществени характеристики на инвестициите, взети предвид в оценката на годността, включително всички съответни рискове и преки или непреки разходи на клиента.¹⁴

Подкрепящи насоки

58. Инвестиционните посредници, които използват инструменти в процеса на оценяване на годността (като модели на портфейли, софтуер за разпределение на активи или инструмент за профилиране на риска при потенциални инвестиции), следва да разполагат с подходящи системи и средства за контрол, за да гарантират, че инструментите са подходящи за целта и водят до задоволителни резултати.
59. В това отношение инструментите следва да бъдат разработени така, че да се вземат предвид всички значими характеристики на всеки клиент или финансов инструмент. Например инструментите, които правят обща класификация на клиентите или финансовите инструменти няма да бъдат подходящи за тази цел.

¹⁴ Вж. член 33 от директивата за прилагане на MiFID относно задължението за предоставяне на информация на клиентите относно разходите.

60. Посредникът следва да въведе политики и процедури, които му дават възможност да гарантира *inter alia*, че:
- а) при услугите за консултиране и управление на портфейл, предоставяни на клиента, се взема предвид подходяща степен на разнообразяване на риска;
 - б) клиентът разбира в достатъчна степен връзката между риска и възвращаемостта, т.е. ниската по необходимост възвращаемост от безрисковите активи, наличието на времеви интервал в тази връзка и въздействието на разходите върху неговите инвестиции;
 - в) финансовият статус на клиента позволява финансиране на инвестициите и клиентът може да поеме евентуални загуби в резултат на инвестициите;
 - г) при всяка лична препоръка или сделка, сключена в процеса на предоставяне на услуга за инвестиционни консултации или управление на портфейл, в която е включен неликвиден продукт, се взема предвид продължителността на периода, през който клиентът е подготвен да държи инвестицията; и
 - д) евентуалните конфликти на интереси няма да засегнат по отрицателен начин качеството на оценката на годността.

V.IX Поддържане на архив

Приложимо законодателство: член 13, параграф 6 от MiFID и член 5, параграф 1, буква е) и член 51 от директивата за прилагане на MiFID.

Обща насока 9

61. Инвестиционните посредници следва най-малко:

- а) да поддържат адекватен архив и организация за съхранение, за да се гарантира подреденост и прозрачност на архива, свързан с оценката на годността, в който се включва всяка предоставена инвестиционна консултация и всички направени инвестиции (и оттеглени инвестиции);
- б) да гарантира, че организацията за поддържане на архив позволява откриване на грешки при оценката на годността (като неправомерни продажби);
- в) да гарантира, че поддържаният архив е достъпен за съответните лица в инвестиционната фирма и за компетентните органи;
- г) да разполагат с адекватни процеси за смекчаване на недостатъци или ограничения на организацията за поддържане на архив.

Подкрепящи насоки

62. Организацията за поддържане на архив, приета от инвестиционните посредници, трябва да бъде разработена така, че да позволява на посредниците да проследяват *ex-post* защо е направена дадена инвестиция. Това може да бъде важно в случай на спор между клиент и

посредник. То е важно и за осъществяване на контрол — например грешките при поддържането на архив могат да възпрепятстват оценката на компетентния орган по отношение на качеството на процеса за оценка на годността, прилаган от посредника, и могат да намалят способността за управление на информацията с цел идентифициране на неправомерни продажби.

63. Поради това от инвестиционния посредник се изисква да съхранява в архив цялата приложима информация относно оценката на годността, например информация за клиента (включително как тази информация се използва и тълкува за определяне на рисковия профил на клиента) и информация за финансовите инструменти, препоръчани на клиента или закупени от името на клиента. Този архив следва да включва:
- а) всички промени, направени от посредника по отношение на оценката на годността, и по-специално промените в рисковия инвестиционен профил на клиента;
 - б) видовете финансови инструменти, които отговарят на този профил, и обосновката за тази оценка, както и всички промени и причините за тях.